

IEA/9 W

IEA/9 Q

IEA/9 R

H Ä F T E 9

LITTERATUR

Här följer en kort berättelse. Läs berättelsen noggrant och med eftertanke innan du fortsätter med frågorna i anslutning till den.

Läs frågorna noga och besvara dem så omsorgsfullt du kan. Frågorna föregås av instruktioner som du skall följa. Alla svar skall markeras på svarskortet. Du behöver inga andra papper.

Om du har några frågor, så ställ dem till provledaren.

HAVET

Ana Maria Matute

AVDELNING W

H A V E T

5 Stackars pojke. Han hade mycket stora öron och varje gång han vände sig mot fönstret blev de eldröda. Stackars pojke. Han var insjunken och gulblek. Mannen som botade kom förbi bakom sina glasögon. "Havet", sa han, "havet, havet." Alla började packa väskor och tala om havet. De hade mycket bråttom. Pojken föreställde sig havet som att vara inne i en väldig snäcka fylld av genljud och röster som ropar långt bortifrån. Han trodde att havet var högt och grönt.

10 Men när han kom fram till havet blev han stående, alldeles stilla. Huden, så underlig den verkade där. "Mamma", sa han eftersom han kände sig skamsen, "jag vill se efter hur högt havet når på mej."

Han som trodde att havet var högt och grönt såg det vitt som ölskum - kittlande, kallt mot tåspetsarna.

15 "Jag ska se efter hur högt havet når på mej." Och han gick, han gick, han gick, och havet, så underligt! - växte och blev blått, violett. Det nådde hans knän. Sedan midjan, bröstet. läpparna, ögonen. In i hans öron trängde sedan ett utdraget eko och rösterna som ropar långt bortifrån. Och i hans ögon 20 all färgen. O, ja! Äntligen var havet verkligt. Det var en enda stor, väldig snäcka. Ja, havet var sannerligen högt och grönt.

Men de som stod på stranden förstod överhuvud taget ingenting. Där ovanför började de gråta och skrika och sa: "Det var synd, Gud, det var verkligen synd."

Ana Maria Matute

Spanien

Del I.

Här följer ett antal frågor som man kan ställa om "Havet". Några av dem är viktigare än andra. Läs frågorna noga och välj ut de fem (5) frågor som du tycker är viktigast. Markera dessa genom att fylla i ringen A vid numret på de fem frågorna som du har valt. Efter att du har gjort det så fyller du i ringen B för de återstående 15 frågorna. Du skall göra alla markeringarna i avdelning W på svarskort 8.

1. Är det något särskilt avsnitt i "Havet" som förklarar hela berättelsen?
2. Vad säger mig "Havet" om människor jag känner?
3. Vilka metaforer (eller liknelser), bilder (eller syftningar på saker utanför berättelsen) eller andra stilistiska medel, som författare brukar använda, finns i "Havet"?
4. Finns det något i "Havet" som har en dold innebörd?
5. Hur förhåller sig berättelsesättet till innehållet i "Havet"?
6. Är "Havet" välskriven?
7. Vad för slags berättelse är "Havet"? Liknar den någon annan berättelse som jag känner till?
8. Liknar någon av personerna i "Havet" någon som jag känner?
9. Vad händer i "Havet"?
10. Säger mig berättelsen något om människor eller idéer i allmänhet?
11. Handlar "Havet" om något viktigt? Är det en bagatellartad eller en betydande berättelse?
12. Har författaren använt ord eller meningsbyggnader, som avviker från vanlig berättarstil?
13. Hur kan man förklara det sätt som personerna i berättelsen beter sig på?
14. Hur byggs berättelsen upp? Hur är den disponerad?
15. Kan man lära sig något av "Havet"?
16. Är detta ett lämpligt ämne för en berättelse?
17. När skrevs "Havet"? Vad är den historiska bakgrunden till berättelsen och dess författare? Säger mig uppgiften att författaren är från Spanien något om berättelsen?
18. Lyckas berättelsen få mig att leva mig in i handlingen?
19. Vilka känslor uppväcker "Havet" hos mig?
20. Vilken är författarens åsikt om eller inställning till personerna i "Havet"?

Del II

Anvisningar: Varje fråga eller ofullständigt påstående här nedan följs av fyra svarsförslag. Ett av dessa svar eller en av kompletteringarna är det bästa svaret på uppgiften i fråga. Det vill säga att av de fyra svaren är ett det mest passande med tanke på den berättelse du läst. Några av frågorna är viktigare än andra. Dessa frågor är markerade med en asterisk (x). Besvara alla frågor, men fäst särskild uppmärksamhet vid de frågor som har en asterisk. Läs varje fråga noga, välj ditt svar och markera detta i motsvarande ring på svarskortet.

21. Vad säger oss de två första meningarna om pojken?
- A. Att han inte såg tilldragande ut.
  - B. Att han var rädd för ljuset.
  - C. Att han inte hade några pengar.
  - D. Att han var mycket ung.
22. Vad får vi ytterligare veta om pojken i de fyra första meningarna?
- A. Att han var vänlig.
  - B. Att han var sjuklig.
  - C. Att han var elak.
  - D. Att han var kortväxt.
23. Vem är mannen som botade?
- A. En läkare.
  - B. En präst.
  - C. Pojkens far.
  - D. En vän.
- ^x24. Vilken av följande slutsatser om pojkens förflutna får stöd av första stycket?
- A. Man hade sagt honom att havet var farligt men vackert med sina snäckor.
  - B. Han brukade lyssna på snäckorna och hade blivit sjuk av det.
  - C. Han hade gått till havet och tagit många snäckor med sig tillbaka.
  - D. Han hade lyssnat på en snäcka och fått den uppfattningen att havet var vackert och hemlighetsfullt.
- ^x25. Vilket av det följande förklarar "men när han kom fram till havet blev han stående, alldeles stilla"?
- A. Pojken blev överraskad av ljudet från havet och arg för att snäckan hade fel.
  - B. Pojken blev överraskad av att känna havsluften och önskade att han var hemma igen.
  - C. Pojken blev överraskad av anblicken av havet och kände det som om han inte hörde hemma där.
  - D. Pojken blev överraskad av att havet hade en strand och han tyckte inte om att bli kittlad.

- x26. Vilken är den bästa förklaringen till att pojken först sa "Jag vill se efter hur högt havet når på mej" (rad 11)?
- A. Han ville att havet skulle täcka hans kropp.
  - B. Han ville visa hur lång han var.
  - C. Han ville skoja med sin mor.
  - D. Han ville visa sin mor att han inte var rädd för havet.
-
27. Vilken av följande förändringar inträffade då pojken gick ut i vattnet?
- A. Förändring av färg, lukt och känsel.
  - B. Förändring av djup, känsel och ljud.
  - C. Förändring av ljud, färg och lukt.
  - D. Förändring av djup, ljud och färg.
- x28. Om man ser till berättelsen som helhet, vilken är då den bästa förklaringen till "O, ja! Äntligen var havet verkligt" (rad 20) ?
- A. Äntligen var havet så som han hade föreställt sig att det skulle vara.
  - B. Äntligen var havet så som hans mor sagt att det skulle vara.
  - C. Äntligen var havet så som mannen som botade sagt att det skulle vara.
  - D. Äntligen var havet borta och han var hemma igen.
-
29. Vem är det som troligast säger eller tänker "Stackars pojke" (rad 1)?
- A. Pojken själv.
  - B. Den som berättar historien.
  - C. Havet.
  - D. Mannen som botade.
- x30. Då vi läser "Mannen som botade kom förbi bakom sina glasögon" betraktar vi honom som om vi var en av följande personer. Vilken?
- A. Mannen själv.
  - B. Havet.
  - C. Pojken.
  - D. Människorna på stranden.
31. Vad såg "de som stod på stranden" (rad 23) ?
- A. Pojken som simmade.
  - B. Pojken som drunknade.
  - C. Pojken som gick på stranden.
  - D. Pojken som lekte med snäckorna.

- x₃₂. Vem gör kommentaren "Men de som stod på stranden förstod överhuvud taget ingenting"?
- A. Pojken.
  - B. Den som berättar historien.
  - C. En av de två ovanstående.
  - D. Ingen av de två ovanstående.
- x₃₃. Vad var det som de som stod på stranden inte förstod (rad 23) ?
- A. Varför havet hade förändrats.
  - B. Varför de var på stranden.
  - C. Varför de skrek.
  - D. Varför pojken gjorde så som han gjorde.
- x₃₄. Genom vems ögon ser vi händelserna i berättelsen?
- A. En persons - pojken.
  - B. En persons - en person som berättar historien men som inte finns med i den.
  - C. Två personers - pojken och en person som berättar historien men som inte finns med i den.
  - D. Flera personers - pojken, hans mor, människorna på stranden och mannen som botade.
-
35. Vilket av följande ord beskriver bäst pojkens känslor på rad 15-22 ?
- A. Osäkerhet.
  - B. Vrede.
  - C. Glädje.
  - D. Fruktn.
- x₃₆. Det finns många färger i berättelsen. Pojken beskrivs som röd och gul och havet som grönt, blått och violett. Vilket av följande påståenden om samtliga färger är mest giltigt om man ser till berättelsen som helhet?
- A. Färgerna hjälper oss att förstå att havet representerar allt det som pojken inte är men som han skulle vilja vara.
  - B. Färgerna hjälper att visa oss att havet tycks vara två olika saker för pojken och hans föräldrar.
  - C. Färgerna hjälper oss att förstå att den som berättar historien inte tycker lika mycket om havet som pojken gör.
  - D. Färgerna hjälper oss att förstå att pojken inte kan fatta skillnaden mellan det som händer honom och det som händer människorna på stranden.

37. Vilken av följande meningar uttrycker bäst skillnaden mellan vad pojken tyckte och vad de andra tyckte i slutet av berättelsen?
- A. Pojken var skamsen över att ha förlorat en dröm och de andra hyste medlidande med honom för detta.
  - B. Pojken blev besviken över vad han såg och de andra var ledsna för att hans utflykt hade förstörts.
  - C. Pojken var glad över att bli botad och de andra förvånade sig över den förändring som hade ägt rum.
  - D. Pojken var glad över att hans dröm hade uppfyllts och de andra var ledsna för hans död.

M. Vi skulle vilja veta vad du personligen tycker om denna berättelse jämförd med andra du har läst. Om du tycker det är en av de bästa du läst, så markerar du +3. Om du anser, att det är en av de sämsta du läst, så markerar du -3.

Här har du skalan:

en av de bästa	bra	ganska bra	ganska dålig	dålig	en av de sämsta
+3	+2	+1	-1	-2	-3

Inför din markering vid M på ditt svarskort.

SLUT PÅ AVDELNING W

FORTSÄTT INTE FÖRRÄN DU UPPMANAS HÄRTILL!

Frågeformulär (ST 2)

S V E N S K A

1. Hur många elever är ni i din klass under lektionerna i svenska?
A. Jag läser inte svenska.   B. Mindre än 20.
C. 21 - 35.   D. 36 - 50.
E. 51 eller fler.

2. Ungefär hur många timmars (1 tim. = 60 min.) hemarbete per vecka ägnar du åt studium av svensk och allmän litteratur?
A. Jag läser inte svenska.   B. Högst 2 timmar.
C. Mer än 2 men högst 5 tim.   D. Mer än 5 men högst 10 tim.
E. Mer än 10 timmar.

3. Ungefär hur många timmars (1 tim. = 60 min.) undervisning per vecka ägnas åt litteraturstudium?
A. Jag läser inte svenska.   B. Högst 2 timmar.
C. Mer än 2 men högst 5 tim.   D. Mer än 5 men högst 10 tim.
E. Mer än 10 timmar.

4. Hur många år - inberäknat detta läsår - har du haft litteraturstudium som en del av ämnet svenska?
A. Jag har aldrig läst svenska.
B. 1-2 år.
C. 3-4 år.
D. 5-6 år.
E. 7 år eller mer.

5. Hur stor del av lektionerna i svenska ägnas åt litteraturstudium i motsats till uppsatsskrivning, grammatik o.dyl. (Välj ett alternativ!)?
A. Jag läser inte svenska.
B. Högst 25 %.
C. 26 - 50 %.
D. 51 - 75 %.
E. 76 % eller mer.

VÄND!

Hur ofta ägnas lektionerna i svenska åt studier i vart och ett av följande områden?

6. Poesi
  - A. Jag läser inte svenska.
  - B. Sällan eller aldrig.
  - C. Ibland men mindre än en gång i veckan.
  - D. Regelbundet ungefär en gång i veckan.
  - E. Flera gånger i veckan.

7. Dramatik
  - A. Jag läser inte svenska.
  - B. Sällan eller aldrig.
  - C. Ibland men mindre än en gång i veckan.
  - D. Regelbundet ungefär en gång i veckan.
  - E. Flera gånger i veckan.

8. Prosa (skönlitterära texter)
  - A. Jag läser inte svenska.
  - B. Sällan eller aldrig.
  - C. Ibland men mindre än en gång i veckan.
  - D. Regelbundet ungefär en gång i veckan.
  - E. Flera gånger i veckan.

9. Prosa (essäer, biografier, sakprosa etc.)
  - A. Jag läser inte svenska.
  - B. Sällan eller aldrig.
  - C. Ibland men mindre än en gång i veckan.
  - D. Regelbundet ungefär en gång i veckan.
  - E. Flera gånger i veckan.

10. Massmedia (film, television)
  - A. Jag läser inte svenska.
  - B. Sällan eller aldrig.
  - C. Ibland men mindre än en gång i veckan.
  - D. Regelbundet ungefär en gång i veckan.
  - E. Flera gånger i veckan.

11. Vilka typer av böcker använder ni oftast i litteraturstudium i skolan? (Välj ett alternativ!)
- A. Jag läser inte svenska.
  - B. Antologier.
  - C. En bok för varje verk eller författare.
  - D. Både antologier och enstaka böcker lika mycket.
  - E. Omöjligt att säga vad som används mest.
12. Hur ofta brukar du få till uppgift att skriva om litterära verk? (Välj ett alternativ!)
- A. Jag läser inte svenska.
  - B. Aldrig.
  - C. En eller två uppsatser (el. motsvarande) om året.
  - D. Ungefär en uppsats (el. motsvarande) i månaden.
  - E. En eller flera uppsatser (el. motsvarande) i veckan.
13. Hur ofta får ni till uppgift att läsa litteratur högt i skolan - individuellt eller i talkör?
- A. Jag läser inte svenska.
  - B. Sällan eller aldrig.
  - C. Ibland.
  - D. Ofta.
14. Hur ofta får ni till uppgift att ur minnet läsa upp dikter eller att recitera avsnitt av andra litterära verk?
- A. Jag läser inte svenska.
  - B. Sällan eller aldrig.
  - C. Ibland.
  - D. Ofta.
15. Brukar du på något sätt deltaga i amatörteater- eller skolteater- verksamhet?
- A. Ja.
  - B. Nej.

Då du läser litteratur i skolan, får du kanske besvara frågor i anslutning till läsningen. Några av dem är viktigare än andra för förståelsen av litteratur. Läs frågorna nedan och välj de fem (5) frågor du tycker är viktigast för förståelsen av litterära verk. Markera dessa genom att på ditt svarskort fylla i ringen A vid numret på de fem (5) frågor du har valt. När du har gjort detta fyller du i ringen B för dem femton (15) frågor du inte valde. (Besvara frågorna även om du inte läser svensk litteratur detta läsår). I varje fråga används ordet "berättelsen", men det kan också gälla dikter eller skådespel.

16. Är det något särskilt avsnitt som förklarar hela berättelsen?
17. Vad säger mig berättelsen om människor jag känner?
18. Vilka metaforer (eller liknelser), bilder (eller syftningar på saker utanför berättelsen) eller andra stilistiska medel, som författare brukar använda, finns i berättelsen?
19. Finns det något i berättelsen som har en dold innebörd?
20. Hur förhåller sig berättelsesättet till innehållet i berättelsen?
21. Är berättelsen välskrivnen?
22. Vad för slags berättelse är detta. Liknar den någon annan berättelse som jag känner till?
23. Liknar någon av personerna i berättelsen någon som jag känner?
24. Vad händer i berättelsen?
25. Säger mig berättelsen något om människor eller idéer i allmänhet?
26. Handlar berättelsen om något viktigt? Är det en bagatellartad eller en betydande berättelse?
27. Har författaren använt ord eller meningsbyggnader, som avviker från vanlig berättarstil?
28. Hur kan man förklara det sätt som personerna i berättelsen beter sig på?
29. Hur byggs berättelsen upp? Hur är den disponerad?
30. Kan man lära sig något av berättelsen?
31. Är detta ett lämpligt ämne för en berättelse?
32. När skrevs berättelsen? Vad är den historiska bakgrunden till berättelsen och dess författare?
33. Lyckas berättelsen få mig att leva mig in i handlingen?
34. Vilka känslor uppväcker berättelsen hos mig?
35. Vilken är författarens åsikt om eller inställning till personerna i berättelsen.

SLUT PÅ AVDELNING Q
FORTSÄTT INTE FÖRRÄN DU BLIR TILLSAGD

Följande frågor ges till ett stort antal elever i skilda länder för att komma underfund med vilken betydelse böcker, film etc. har för ungdomar. Det här är INTE ett prov. Inte någon i skolan kommer att få se dina svar. Arbeta igenom frågorna och avge det svar som du tycker passar bäst. Om du vill ändra ett svar så kontrollera att du har suddat ut markeringen för det gamla svaret.

1. Har du gjort något, som du normalt inte skulle göra, på grund av att du läst om det i en berättelse, en dikt eller ett skådespel? (Har du t.ex. när du var yngre klätt dig som en sjörövare, därför att du läst en berättelse om sjörövare?)
  - A. Ofta.
  - B. Ibland.
  - C. Någon gång.
  - D. Aldrig.
2. Har du tänkt på dig själv som en av personerna i en bok medan du läst den?
  - A. Ofta.
  - B. Ibland.
  - C. Någon gång.
  - D. Aldrig.
3. Har du jämfört någon du mött i verkliga livet med människor du läst om? (Har du t.ex. kallat en stark person för Stålmannen?)
  - A. Ofta.
  - B. Ibland.
  - C. Någon gång.
  - D. Aldrig.
4. Har du någon gång varit i en situation, då du frågat dig, vad en person i en berättelse du läst, skulle ha gjort i den situationen?
  - A. Ofta.
  - B. Ibland.
  - C. Någon gång.
  - D. Aldrig.
5. Då du läser en berättelse föreställer du dig då, att handlingen tilldrar sig på något ställe, där du har varit?
  - A. Jag har aldrig gjort det.
  - B. Jag har gjort det någon gång.
  - C. Jag har gjort det ibland.
  - D. Jag har ofta gjort det.
6. Har du gjort något eller varit någonstans och tyckt att det har hänt förut, och sedan insett att det i själva verket hänt i en bok du läst?
  - A. Aldrig.
  - B. Någon gång.
  - C. Ibland.
  - D. Ofta.

7. När du läser en berättelse, hur ofta inbillar du dig att människorna i berättelsen ser ut som några du känner?
- A. Ofta.
  - B. Ibland.
  - C. Någon gång.
  - D. Aldrig.
8. När du möter en främmande person, hur ofta jämför du personen i fråga med någon du sett på film?
- A. Ofta.
  - B. Ibland.
  - C. Någon gång.
  - D. Aldrig.
9. Hur ofta tänker du på personerna i en berättelse som verkliga och inte bara påhittade?
- A. Aldrig.
  - B. Någon gång.
  - C. Ibland.
  - D. Ofta.
10. När du läser en berättelse eller ett skådespel, försöker du då minnas om något liknande hänt dig någon gång? Säger du till dig själv "Nånting liknande hände mig en gång"?
- A. Aldrig.
  - B. Någon gång.
  - C. Ibland.
  - D. Ofta.
11. Hur många böcker har du läst för nöjes skull under det senaste året?
- A. Ingen.
  - B. Färre än 5.
  - C. 5 till 10.
  - D. Mer än 10.
12. Har du under det senaste året läst några skådespel för nöjes skull?
- A. Inget.
  - B. Ett eller två.
  - C. 3 till 5.
  - D. Mer än 5.
13. Har du under det senaste året läst några romaner för nöjes skull?
- A. Ingen.
  - B. En eller två.
  - C. 3 till 5.
  - D. Mer än 5.
14. Har du under det senaste året läst några biografier för nöjes skull?
- A. Ingen.
  - B. En eller två.
  - C. 3 till 5.
  - D. Mer än 5.

15. När du väljer något att läsa, t.ex. en berättelse eller en roman, vilken är den vanligaste orsaken till valet?
- A. Vänner eller föräldrar rekommenderar den.
  - B. Jag har läst andra böcker av samma författare.
  - C. Titeln verkar fängslande.
  - D. Jag väljer vilken som helst - mer eller mindre på måfå.
16. Hur ofta läser du romaner, berättelser eller skådespel på nytt?
- A. Aldrig.
  - B. Någon gång.
  - C. Ibland.
  - D. Ofta.
17. Har du sett en film på grund av att du tidigare läst berättelsen i en bok?
- A. Ofta.
  - B. Ibland.
  - C. Någon gång.
  - D. Aldrig.
18. Har du läst en bok på grund av att du tidigare sett berättelsen på film?
- A. Aldrig.
  - B. Någon gång.
  - C. Ibland.
  - D. Ofta.
19. Har du någonsin läst en bok därför att du sett berättelsen på TV eller hört den på radio?
- A. Ofta.
  - B. Ibland.
  - C. Någon gång.
  - D. Aldrig.
20. Efter det att du sett ett skådespel eller en film, vill du då läsa recensionen av verket?
- A. Ofta.
  - B. Ibland.
  - C. Någon gång.
  - D. Aldrig.

H Ä F T E 10

NATURVETENSKAPLIGA ÄMNE